

301. joon. Pehme koeratubaka (*Crepis mollis*) leiukohad Eestis.

Põhja-Itaalias, Šveitsis, Ungari RV-s, Austrias, Saksa DV-s ja FV-s, Poola RV-s. Sporaadiliselt Šotimaal ja Põhja-Inglismaal.

K. Kupffer (1925) kahtles pehme koeratubaka esinemises Eestis, kuid hilisemad leiud ja tõendeksemplarid kinnitavad seda. Luce andmed liigi leiu kohta Saaremaalt ei ole seni tõestatud.

Liik meenutab hunditubakat *Hieracium Hjeltii* Norrl., seepärast tuleb määramisel olla ettevaatlik.

3. seksioon *Crepis*. — Czerep. in Fl. URSS 29 : 630. 1964. — *Berinia* (Brignol) Bab. in Univ. Calif. Publ. Bot. 22 : 211. 1947. — Püsikud, Eestis kaheaastased taimed, juurmiste ja varrelehtedega. Lehed meenutavad kujult võilille (*Taraxacum officinale*) lehti. Seemnis 13—15 roidega, pappuse lendkarvad valged, pehmed. Üldkatise lehekesed tõmbid, alusel näsaja andruga, siseküljel siidkarvased; õisikupõhi narmaskarvadega.

3. Kaheaastane koeratubakas — *Crepis biennis*¹ L. Sp. Pl. 807. 1753; Froel. in DC. Prodr. 7 : 163. 1838, p. p.; Led. Fl. Ross. 2 (2) : 823. 1846; Wied. et Web. Besch. phan. Gew. Esth-, Liv- u. Curl. 454. 1852;

¹ *biennis* (lad. k.) — kaheaastane.

Meinsh. Fl. Ingr. 190. 1878; Klinge, Fl. Est-, Liv- u. Curl. 333. 1882; Hegi, Illustr. Fl. Mitt.-Eur. 6 (2) : 1162. 1929; Bab. in Univ. Calif. Publ. Bot. 22 : 435. 1947; Szafer, Kulcz., Pawl. Rosl. Polsk. 746. 1953; Czerep. in Fl. URSS 29 : 637. 1964. — Скерда двулетняя. (302. joon.)

☉. Vars (50) 85 (140) cm kõrge, püstine, jäik, kandiline ja vaoline, alumises osas sageli violetjaspunakas ning hõredalt kuni mõõdukalt kaetud karedate harjaskarvadega, vahel kogu pikkuses peaaegu paljas. Juurmisi lehti (0) 3 (21), meenutavad tavalise võilille (*Taraxacum officinale*) lehti, kuni 32 cm pikad (5,5 : 1), õitsemissajaks sageli närbumud. Varrelehti (9) 14 (25), süstjad, aluse poole ahenevad, veidi varreümbrised, alusel kõrvakestega, lamedad (servadest rullumata); alumised kaarhõlmised, kaarlõhised või koguni kaarjagused (nagu võilillel), hõlmad pikliksüstjad, hambulised, tipmine hõlm terveservaline, mõlemalt pinnalt karedakarvane, enamasti mõõdukalt, harvemini tihedalt, väga harva hõredalt; ülemised lehed raotud, lineaalsed, peaaegu terve servaga, kõik rohirohelist (mõnikord violetjad), kuni 28 cm pikad (4,7 : 1). Liitõisik laiuva sarikja pööriseana, kaarjalt ülespoole suunatud raagudega, (10) 30 (100) korvõisikuga. Õisikuraod korvõisikute all veidi jämenenud, hallviltjad, väga harva üksikute harjastega. Üldkatis (9) 11 (13) mm pikk. Üldkatislehekesed tumerohelised; välimised süstjad, kohevil, viljumisajal tagasi käändunud, teravad; sisemised lineaalsed, 2—3 mm laiad, tõmpjad, habeja tipuga, seljal näsaja andruga, tähtkarvadest hallviltjad, vahel üksikute kollaste harjastega ja hõredalt kuni ohtralt (90—130) mustade kollasepealiste näärmekarvadega, siseküljel siidkarvased. Õied kuldkollased. Emakasuue kollane. Seemnis 4—5 mm pikk, lineaalne, 13—15 roidega, kollakas, peentest ogajatest karvakestest kare (luup!); ühes õisikus (52) 64 (76) seemnist. Pappuse lendkarvad valged, 5,5—7 mm pikad, pehmed. Õisikupõhi narmastega.

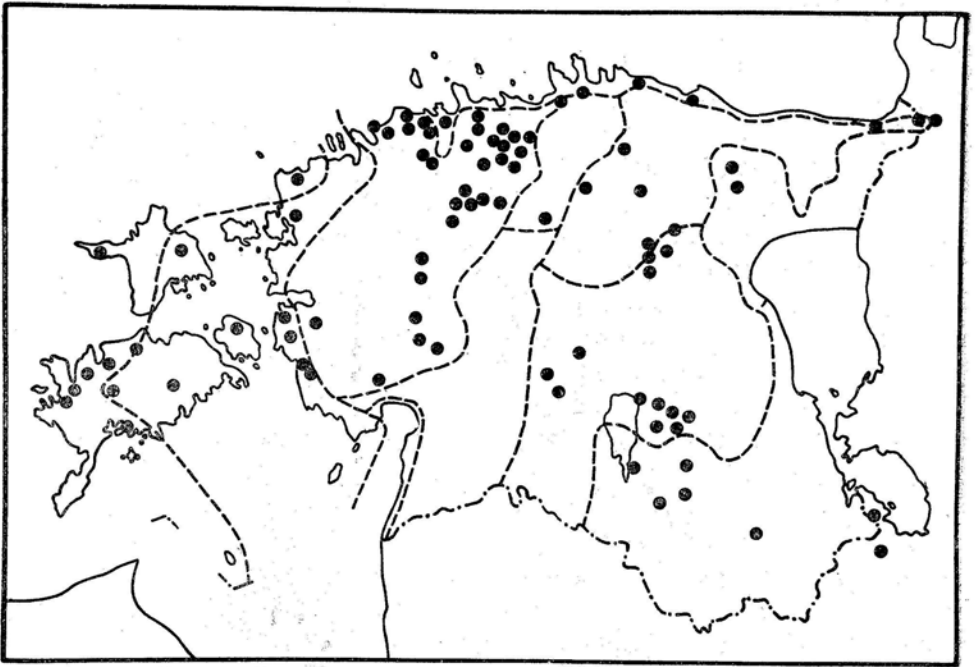
Õitseb juulis, augustis.

Metsa- ja teeservadel, kivise rühapinnasega nõlvadel, põllupeenardel, puisniitudel, raiesmikel. Lubjalebene apofüüt. Eestis levinud kogu alal, kuigi mitte päris tavaline. (303. joon.)

Üldlevik. Nõukogude Liidu Euroopa-osas mittemustmullarajoonides võrdlemisi sage, mustmullarajoonides aga harva, harvenedes ida ja kagu suunas. Laadoga—Karjala piirkonnas, Novgorodist Kaasanini. Kesk-Euroopas, Norras, Taanis, Lõuna-Rootsis, Lõuna-Soomes, Iiri- ja Šotimaal. Ulatub kuni põhjalaiuse 62°-ni. Lõunapiir läbib Kesk-Hispaania, ulatub Põhja-Itaaliani ning Kesk-Balkanini; liik puudub Lääne-Prantsusmaal ja Vahemeremaades.

Teisenditest esinevad meil peale tüüpteisendi järgmised.

var. *runcinata* Koch — kõik varrelehed, välja arvatud ülemised, võilille lehtede sarnased. Harva esinev on var. *integrifolia* Uechtr. — keskmised varrelehed süstjad, laiad, terveservalised. Viimast on seni sedastatud ainult paarist leiukohast: Kihelkonna ümbrusest ning Viti ja Suurupi vahelt. Veel haruldasem on var. *Silviae*¹, var. nov. — emakasuue

303. joon. Kaheaastase koeratubaka (*Crepis biennis*) leiukohad Eestis.

tume, üldkatise lehekesi rikkalikult (90—130), 0,4—1 mm pikkuste näärmetega; seemnis 10 roidega; varrelehed süstjad, kaarhambulised kuni peaaegu terveservalised, alusel kõrvakestega. Seni leitud Sauga jõe kaldalt Linnu küla juurest rukkipoollult.

4. seksioon *Intybellia* Benth. in Benth. et Hook. fil. Gen. pl. 2 : 515. 1873, p. p.; Babc. in Univ. Calif. Publ. Bot. 22 : 213. 1947. — *Intybellioides* Froel. in DC. Prodr. 7 : 164. 1838, p. p. — Püsiokud. Lehed juurmise kodarikuna, vars lehitu. Liitõisik on piklik kobarjas pööris lühikeste raagudega. Seemnis 20 roidega, pappuse lendkarvad lumivalged, pehmed. Oisikupõhi paljas.

4. Tõmbijuureline koeratubakas — *Crepis praemorsa*² (L.) Tausch

¹ *Crepis biennis* L. var. *Silviae*, var. nov.

A typo his notis distat: folia caulina lanceolata arcuatodentata vel fere integerrima; squamae glandulis densis (90—130) obtectae; stylus obscurus.

Typus. Estonia, distr. Pärnu, prope pagum Linnu, ad ripam fluminis Sauga, in agro, 9. VII 1964, leg. A. Saare et S. Talts, in Herb. Inst. Bot. Ac. Sci. Eston. in Tartu conservatur.

Nomen datum in honorem investigatoris florum estonicae meritissimis clar. mag. bot. Silvia Talts.

² *praemorsa* (lad. k.) — ärahammustatud (arvatavasti tõmbi risoomi järgi).